

FREDNINGSVÆRDI ER

NØRREGADE 5

KØGE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	26.10.2016
Besigtiget af:	Tine Meyling
Journalnummer:	2011-7.82.07/259-0001
Kommune:	Køge Kommune
Adresse:	Nørregade 5, 4600 Køge
Betegnelse:	Nørregade 5
Fredningsår:	1919
Omfang:	Forhuset (ca.1620).

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Nørregade 5 giver sig til kende blandt de ældste Køgehuse. Overetagen er bygget i svært bindingsværk med mønstermurede tavler i munkesten. Hvert fag har to løsholter opdelt i tre tavler, hvoraf det underste er udstyret med dobbelte stråstivere og det øverste med en lodret dokke. Overgangsfoden er dekoreret med udskårne ranker. Under tagudhænget er lange tagskægsknægte, der omslutter de udstikkende bjælketappe. Tagskægsknægtene har halvrunde, dekorerede skafter, der står på firkantede postamenter, som nedadtil afsluttes med et rundet, riflet, konsollignende led. Tagskægsknægtene er malet rødbrune. Vinduerne er torammede med tre ruder i hver, vinduerne er ligeledes malet rødbrune. Underetagen fremstår med tre store butiksvinduer, hver opdelt i seks felter, og mellem disse er en butiksdør. I de sydligste to fag er en portåbning med to afvisere af granit, der lukkes af en trefløjet fyldingsport. Porten giver gennemgang til gården. Forhuset bærer et teglhængt heltag, med fire nyere, ni-stens tagvinduer mod gaden og fem mod gården. I gårdsidens tagflade er desuden en enkel skorstenspipe i rød, blank mur samt over porten en taskekvist med et torammet og todelt vindue. Gårdsiden står grundmuret, pudset og malet lysegul over en sort sokkel. I gårdsiden er et seksrammet vindue over porten, og to korspostvinduer ved siden af, mens der i stueetagen, ud for trappen, er et torammet vindue med seks ruder i hver ramme. Alle vinduer og døre samt port er malet mørkegrønne. Et sidehus kobler sig på forhusets nordlige fag, men da sidehuset ikke er omfattet af fredningen beskrives dette ikke nærmere. Portrummet gulv er et klodsgulv, væggene er pudsede og malet gule over en sort sokkel og loftet er inddelt i felter svarende til de bærende bjælker på tværs. Alle bjælker er skjult i en profilbeklædning, hvor de tre yderste mod Nørregade er bemalet med bladranker. Hvert af disse felter er igen inddelt i kassetter, hvor hver kassette har en strukturbemaling. I portrummet er der adgang til lejligheden på første etage via en enfløjet fyldingsdør med indfatning og et granittrin foran. Ved siden af døren er et ældre korspostvindue med opdelt nedre rammer.

Det indre er i stueetagen præget af en butikssindretning og fremstår som ét stort rum, for både for- og sidehus. Første etage er indrettet til beboelse, og adgangen hertil sker fra porten via et vindfang med en trappe til første etage. Forstuen på første etage er indrettet med kinesisk inspiration, idet svære søjler med placering i den oprindelige ydermurs linje er malet i kinesisk rød og stafferet med guld. Det samme er tilfældet med brystningslisterne, fodpanelerne og fyldingsdørene med tilhørende gerichter. Mod gaden er tre stuer i forlængelse af hinanden på henholdsvis fem, tre og tre fag. Stuerne har synlige beklædte bjælker, og under vinduerne er en gennemgående vinduesplade. I den store stue er en brændeovn i det nordvestlige hjørne. Fra soveværelset, der er indrettet i den nordligste af de tre stuer, er en dør til badeværelset, som er placeret op ad den oprindelige ydermur mod gården, men som i dag ligger inde i bygningen. Over porten, bag trappen, er et kontor. Alle døre og gerichter er ældre, men ikke oprindelige. Gulvene i stuerne er belagt med parket, i forstue og gang er der bræddegulve. Tagetagen er indrettet i nyere tid. Trappen herop er placeret i den lille mellemgang mellem stue og køkken (køkkenet er placeret i sidebygningen, som ikke er omfattet af fredningen).

— BYGNINGSHISTORIE

Det elleve fag lange forhus, hvoraf nu kun gadesidens overetage er bevaret, må, at dømme efter de udskårne ranker på overgangsfoden, være opført omkring 1620. Bindingsværket i gadesidens underste etage blev udskiftet med grundmur og store butiksvinduer i 1880. I forbindelse med en istandsættelse i 1904-05 blev bindingsværket i overetagen fremdraget fra en overpudsning, som skjulte bindingsværket. Ved samme lejlighed kom overgangsfoden med de udskårne ranker til syne. Gesimsen blev fjernet og de lange tagskægsknægte retableret i deres nuværende udformning.

På nabogrunden mod nord, der allerede i 1761 og helt frem til 1903 hørte sammen med Nørregade 5, lå en fem fag lang og to stokværk høj bygningen i bindingsværk. De to bygninger har mod Nørregade fremstået som én lang, sammenhængende bygning indtil det femfags hus blev nedrevet i 1880.

I det indre skete der også ændringer ved istandsættelserne i 1905. Det var på dette tidspunkt, at boligen på første etage blev indrettet på ny og at brændeovnen kom til. Om det er ved samme lejlighed, at den sydlige del af bygningen blev gjort dybere, vides ikke. Imidlertid betyder dette indgreb, at ydermuren mod gården blev brudt ned og erstattet af en drager båret af to store, firkantede træsøjler på første etage. Søjlerne og forstuen i det hele taget, blev i 1915 malet med den kinesiske lak-røde farve og med guldstafferinger.

Af ældre fotos i ejers besiddelse, kan man se, at stolperne mellem butiksvinduerne haft glasmontre afsluttet med taghætter, samt en samlende skiltning over vinduerne. Hvornår disse er kommet til og fjernet igen, bør undersøges nærmere.

— KILDER

Bevaringsværdige Huse i Køge; udarbejdet af Hans Henrik Engquist, Fredningsstyrelsen, Det særlige Bygningssyn, 1978.

Mundtlig overlevering fra den nuværende ejer.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Nørregade 5's overfacade udgør en vægtig del af gadebilledet og forankrer sig i Køges middelalderbykerne. Bygningen er, som meget af den indre bys karakteristiske bebyggelse, placeret ud til gadelinjen og tilpasser sig dermed det traditionelle gadenets lukkede randbebyggelse. Porten i de to sydlige fag giver adgang til gården, hvor de mindre bygninger samt beplantningen og den delvise pigstensbelægning bidrager til forståelsen af et traditionelt gårdmiljø.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi knytter sig til den øverste del af facaden mod Nørregade, der vidner om de arkitektoniske retningslinjer for bindingsværksbygninger i to stokværk i en købstad omkring 1600-tallet. Disse bindingsværksbygninger er kendetegnet ved skråbånd, udskårne knægte og i dette tilfælde, udskårne ranker på overgangsfoden. Den kulturhistoriske værdi ligger også i porten ind til gården, med dens loftsudsmykninger.

I det indre er indretningen af forstuen fra 1915 yderst karakterfuld og sjov, trods det, at den ikke har noget umiddelbar tilknytning til stedet.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig til den ældre, rigt dekorerede og detaljerige bindingsværksbygning i to stokværk. Den rige og gennembearbejdede detaljering ses eksempelvis i tagskægs-knægtenes halvrunde, dekorerede skafter, der står på firkantede postamenter, som nedadtil afsluttes med runde, riflede, konsollignende led samt overgangsfodens udskårne ranker og de mønstermurede tavl. Hertil kommer det store heltag med kun få

gennembrydninger samt det markante tagudhæng. Endelig er der arkitektonisk værdi ved de ældre vinduer, særligt i facadens overetage.

I det indre er indretningen på første etage kommet som følge af en modernisering i slutningen af 1800-tallet. Særlig vindfanget har en arkitektonisk spøgefuld tilgang.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier ved Nørregade 5 knytter sig til facadens overetage med bindingsværk og alle dets detaljer, til tagskægsknægtenes halvrunde, dekorerede skafter, der står på firkantede postamenter, som nedadtil afsluttes med runde, riflede konsollignende led, overgangsfodens udskårne ranker samt de mønstermurede tavler. Hertil kommer de ældre vinduer, de ældre døre og den ældre port samt portrummets klodsgulv. Endelig kommer den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede dele af en ældre planløsning, herunder de tre stuer mod gaden. Hertil kommer de ældre snedkerdetaljer samt vindfangets spøgefulde indretning. Endelig kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Det anbefales, at underfacaden mod gaden fremadrettet får et mere følsomt udtryk, for i højere grad at hænge sammen med overfacaden.

I det indre ville det styrke fredningen, at butiksarealet opdeles, hvor den oprindelige ydermur har været placeret. Dette for give butiksarealet nogle rumligheder, der i størrelse svarer til den ældre bygning. Det vil også styrke fredningen, at der anvendes traditionelle materialer, særligt på lofter og vægge.